

There are no translations available.

Матеріал надано в авторській редакції

Малкін Радіон

"Цар Атей і Золота Пектораль"

Було це за царя Панька, як була земля тонка: пальцем проткнеш і воду п'єш. За тисячу років до навали Дарія прийшли на нашу землю скіфи. «Ось іде народ із північної країни... держить лук і короткий спис, жорстокий він! Вони на зжальються! Голос їх реве, як море, скачуть на конях, вишикувалися, як одна людина... народ здалеку... народ давній... мови якого ти не знаєш... сагайдак його, як відкрита домовина, всі вони люди хоробрі... він зжере жниво і хліб твій, знищить синів і дочок твоїх, зжере овець та корів твоїх, зжере виноград твій і смокви твої і зруйнує мечем міста твої, не які ти покладаєш надію». Скіфи були працьовитими, розводили коней, овець, кіз, а очолював їх цар на ім'я Атей. Кажуть, за життя цар носив нагрудну прикрасу рідкісної краси з чистого золота, яку не знімав навіть вночі. Так подобалися йому чарівні жар-птиці, леопарди та грифони, філігранно вироблені майстрами-ювелірами. Що то була за пектораль, звідки в царя взялася, про це багато розповідали. А як ваша ласка, слухайте мою казку.

Цар Атей жив у прекрасному палаці, який оточував чудовий сад і ставок, багато фонтанів, дивовижних дерев та квітів. Мав він у своєму царстві рабів, які працювали на нього, воїнів, які могли захистити Скіфію, ремісників, які виготовляли необхідні у побуті речі. Так неквапливо і проходили дні у царстві. Чоловіки охороняли і пасли стада, полювали: дичини в степах у той час було чимало. Жінок працювали головним чином "вдома".

Атей був вдівцем, тому що його дружина померла, як тільки народилася донька Амайя. Цар довго тужив за своєю коханою дружиною і вдруге не одружився. І що тут поробиш? Треба виховувати свою доньку. Багато няньок та тіток допомагали Атею ростити,

навчати та виховувати царівну.

Ішли роки, Амайя виросла і стала справжньою красунею, освіченою, порядною, розумною. А як дівчина вбереться - сліпли навколишні від тієї розкоші та блиску.

І ось настав час їй шукати пару. Багато красенів на вороних конях приїздили до царського палацу просити її руки, та царівна всім відмовляла, бо цінувала в людині не стільки зовнішність, скільки внутрішню красу, працьовитість, шукала рідну по духу людину.

Тим часом у далекому грецькому полісі Орна жила сім'я ремісника, у якого було три сини. Росли хлопці у злагоді та в достатку під наглядом працьовитого батька, якого звали Орест. Батько навчав синів своєму ремеслу. Орест умів виготовляти різні металеві вироби - зброю, кінську зброю, інструменти для обробки дерева, кістки, шкіри. Та особливо майстерно в нього виходили вироби з дорогоцінних металів - золота та срібла - прикраси, які були справжніми витворами мистецтва.. Але не кожен з синів мав хист до батьківського ремесла, не кожен мав натхнення до роботи, що дуже засмучувало їх працьовитого та обдарованого батька.

Старший син Доран був високий, красивий парубок. З дитинства він любляв спостерігати за роботою у майстерні, де працював його батько. З ранніх років Доран був дуже кмітливий, запам'ятовував усе, що робив батько, знав назви матеріалів, умів виготовляти суміші. І коли він навчився всьому, почав самостійно працювати та навіть виготовляти прикраси кращі за батькові.

Середній син Тунай був менший на рік від Дорана. Без великого бажання він освоював основи батьківської справи. Він теж був розумний та кмітливий, але йому подобалися коні і він мріяв стати воїном і служити в рядах воїнів славетної країни Скіфії. Весь час Тунай проводив з кінями, навчався за ними ходити, їздити верхи. В майстерні він допомагав, але не дуже охоче.

Молодший син Полонк був на два роки молодше за Туная. Він більше часу проводив з матір'ю, гуляв біля річки, грав у садку і коли виріс, то особливої пристрасті до ремесла свого батька не мав. Йому подобалося проводити час вільно, нічого не робити. Батько на

нього вже махнув рукою, подумав, що з молодшого сина нічого путнього не вийде.

І ось одного разу цар Атей погукав свою доньку і сказав:

- Доне моя, настав час виходити тобі заміж і обрати собі гідного нареченого. Якого нареченого ти б бажала?

Царівна відповіла, що якщо потрібно виходити заміж, то вона вийде лише за того, хто виготовить пектораль – прикрасу, яка буде найкращою у всьому світі! І таку прикрасу вона подарує своєму батькові – царю всієї Скіфії, тому що лише цар гідний такої прикраси!

І ось одного разу до поселення Орна дійшла звістка про те, що цар Атей хоче видати заміж свою єдину дочку за майстра, який виготовить найкращу пектораль. Про цю звістку дізналися і брати. Звісно, що вони теж захотіли взяти участь у змаганні за царівну. Прийшли брати до батька за порадою, чи можна взяти участь у змаганні за руку царівни, на що батько відповів:

- Сини мої, я присвятив вам багато часу для того, щоб ви стали справжніми продовжувачами нашої сімейної справи і якщо ви беретесь за роботу, я вам допоможу. На тому й порішили.

Молодший син Полонк не поспішав приступити до роботи. Він, як і раніше, багато спав, гуляв, спостерігав у саду за пташками та грівся на сонечку і мріяв, як він одружиться з царською донькою та буде жити й не тужити. Та врешті - решт Полонк вирішив звернутися до торговця ювелірних прикрас і купити в нього готову пектораль. Він так і зробив. Куплена у звичайного майстра пектораль не приваблювала ні своєю яскравістю, ні оригінальністю, ні розмірами.

Середній син Тунай почав малювати ескізи майбутньої прикраси. Все, що він зображував, йому не подобалося, він починав малювати знову й знову, а час ішов... І ось прикраса вже готова, і Тунай прийшов до батька:

- Будь ласка, тату, подивися на мою роботу і дай свою оцінку моєму виробу - пекторалі. Батько взяв у руки пектораль, подивився і сказав:- Твоя робота краща за всі ті вироби, що ти колись робив. Ти сміливо можеш взяти участь у змаганні. З тим і порішили.

А що ж робив старший син? Як він поставився до поставленого завдання? Доран не так сильно хотів стати царевим зятем, як йому дуже хотілося вразити царівну своєю роботою. Він ретельно підбирав матеріали, купив злиток золота найвищого ґатунку. Довго Доран працював над прикрасою. Йому хотілося вкласти в цю роботу не тільки майстерність, любов, фантазію, а й великий зміст та сенс. І це йому вдалося!

Коли пектораль була вже готова, Доран прийшов до батька:

- Батьку! Моя робота вже готова! Що скажеш?

Батько взяв до рук пектораль - і сльози виступили в нього на очах. Синку, ця прикраса – найдивовижніша з тих, що я колись бачив! Навіть я не міг би зробити краще! Ти чудовий майстер, ця пектораль буде жити та радувати не одне покоління людей!

Час ішов, брати почали збиратися до царського палацу.

Читач вже мабуть здогадався, чия пектораль отримала схвалення дочки царя? Хоча у царському палаці була велика кількість претендентів на руку царівни, та перше місце здобула пектораль, яку представив на суд царських осіб майстер Доран. Золота пектораль затьмарила всі раніше відомі ювелірні прикраси. Але царівна не одразу дала свою згоду на одруження з Дораном. Вона сказала:

Я хочу побачити майстра цієї прикраси і поговорити з ним.

І коли Доран підійшов, царівна сказала:

- Пектораль дуже красива, складна в роботі, але я хочу знати, як ви її робили і головне, що означають ці чудові візерунки?

І Доран пояснив царівні, що ця пектораль має три яруси, на яких можна бачити модель Всесвіту. Нижній рівень - уявляється боротьба коней і грифонів - образ світу стихій, демонів, підземне царство. Середній ярус прикрашений блакитною емаллю, зображеннями гілок, птахів. Тут можна розглянути символічне дерево життя. На цьому рівні представлені сцени з життя скіфів-кочівників. Третій ярус присвячений вищим божественним істотам.

Царівна високо оцінила роботу майстра і дотрималася свого слова.

А пектораль була подарована царівною своєму батькові - царю Атею, який носив цю прикрасу на грудях, як личить царській особі до самої смерті. Кажуть, що після смерті царя цю прикрасу поклали поруч з ним у могилу. Так вона й пролежала під землею декілька століть до одного знаменного літнього дняколи сталося неймовірне, чудо, про яке український Шліман скаже так: «Я розчистив один із сагайдачних наборів під стінкою дромосу і, згортаючи густий глиняний чамур, що вкривав долівку, відчув, як пальці щось боляче шкрябнуло. Я побачив, як зблиснуло золото, і якимсь невідомим відчуттям збагнув, що це саме те: річ була велика і явно лежала на своєму первісному місці, не зрушена грабіжниками. На хвилю я заціпенів...».

Так це було чи не так, нехай читач вирішує. А на цьому казочці кінець.